

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- *Färgfabriksmetoden* samlar kompetenser över traditionella gränser
 - Demografiska utmaningar i Finland och Österrike
 - Danska kommuner i förändring – från ”fördelningspolitik” till ”omställningspolitik”
 - *RUR@L News* – läs nyhetsbrevet från europeiska nätverket för landsbygdsutveckling
 - Nya tyngdpunkter i landsbygdspolitiken – nyhetsbrevet *Liiteri* har utkommit
 - Läs även detta: **Global manifestation för klimatet – ljuset släcks för en timme på lördag* **Fler som distansarbetar från sommarstugan* **Landsbygdsföretagaren Seppo Lehtinen rikets tionde byfåne* **SYTY:s grannhjälpsprojekt i gång – byar och föreningar bildar grannhjälpsgrupper* **Finlandssvenska landsbygdsaktörer på ”Tammerfors-träff”*
-

FÄRGFABRIKSMETODEN SAMLAR KOMPETENSER ÖVER TRADITIONELLA GRÄNSER

”Lever samhällsutvecklingen sitt eget liv eller borde det finnas visioner som styr utvecklingen?” Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet och Åbo Akademi introducerar en ny metod för visionsarbete – *Färgfabriksmetoden*. Metoden för samtidslaboratorier går ut på att samla kompetenser över vanliga gränser, för att tillsammans i en öppen atmosfär få och ge information, utbyta tankar och finna lösningar. Färgfabriken har lärt sig av det konstnärliga angreppssättet och av konstnärliga metoder, att det är viktigt att aldrig ta en standardlösning för given, samt att ha ett prövande förhållningssätt. I workshopgrupperna är det bra att inkludera t.ex. konstnärer, illustratörer, grafiska formgivare eller fotografer, som snabbt kan bearbeta gruppens resultat genom framställning av bilder och annat presentationsmaterial. Duktiga och snabba skribenter är även viktiga för att dokumentera och ta fram kommunikativa texter. I samtidslaboratoriet arbetar deltagarna ofta med scenarier som ligger relativt långt fram i tiden för att lyfta tankarna från den vardagliga agendan, utmana frågeställningar och sikta högt med vågade förslag. Ett samtidslaboratorium är egentligen en eller flera frågeställningar som bearbetas i de forum som skapas av projektorganisationen och dess samarbetspartners. Exempel på övergripande målsättningar är bl.a., att en plattform för diskussion och vidare aktiviteter skapas, engagemang från det lokala näringslivet, att maktinnehavare & opinionsbildare från kommun & landsting deltar i diskussionen, att projektet når ut inte bara på lokal nivå utan även på riksnivå och ligger som grund för och inspirerar till andra projekt i framtiden, samt att projektet skapar arbetstillfällen och nya kontakter till näringsliv, samhället och högskolor. *Uppgifterna är från broschyren Soc&kom och Åbo Akademi introducerar Färgfabriksmetoden för visionsarbete. Broschyren finns som bilaga.*

Bakgrund till metoden är Färgfabriken, en konsthall och ett samtidslaboratorium som funnits i Liljeholm, Stockholm sedan 1995. Fabrikslokalerna från 1889 har fått ett nytt liv och fungerar nu som plattform för samtida konst, samt är dessutom en mötesplats kring frågor

om stadsutveckling, arkitektur, samhällsdebatt och miljöfrågor. Att skapa möten, kontakt och dialog över kunskaps- och intressegränser är viktigt, för erfarenheten har visat Färgfabriken att man skapar förutsättningar för oväntade idéer genom att blanda kompetenser.

DEMOGRAFISKA UTMANINGAR I FINLAND OCH ÖSTERRIKE

Fem finländska aktionsgrupper (däribland SILMU) bekantade sig med aktionsgruppen Ausserfern i regionen Reutte i Österrike 4-7 mars. De hade möjligheten att jämföra bl.a. utbildningsnivån, arbetskraftsutsikterna och den allmänna ekonomiska utvecklingen mellan länderna. Den demografiska utvecklingen är emellertid kanske den snabbast växande utmaningen för både Finland och Österrike. Då den demografiska försörjningskvoten anger hur populationen är fördelad enligt personer i arbetsför ålder 15-64 jämfört med barn och åldringar, måste även den ekonomiska försörjningskvoten beaktas. Enligt UNECE:s rapport om arbetskraften i Europa borde 50 procent av 55-64 åringarna, 60 procent av kvinnorna och 70 procent av populationen 15-64 åringar vara i arbete. I Österrike är siffrorna 30, 63 och 70, medan talen för Finland är 48, 67 och 69. Det här betyder bl.a. att speciellt den äldre arbetsföra befolkningen, men även kvinnorna i Finland, utgör en större del av arbetskraften än i Österrike. Jämställdheten och bl.a. den subjektiva rätten till dagvård har medverkat till en större andel kvinnor i arbetslivet i Finland. Kvinnorna lever i medeltal nästan sju år längre än männen och utgör en betydande del av den reserv som behövs för att täcka bristen på arbetskraft. Kan man försäkra ett kvalitativt bra liv och hälsa för de åldrande kvinnorna, kan man även lösa en del av de problem som den demografiska utvecklingen medför i EU. Sett till nativiteten, som drastiskt sjunkit i alla EU:s medlemsländer de senaste 20 åren, är den i Österrike betydligt lägre än i Finland, 1,38 respektive 1,83 barn/kvinna (för reproduktion krävs dock minst 2,1 barn/kvinna). Inom invandrarpolitiken har Österrike varit aktivt. Ställvis har det här varit glesbygdens räddning, bl.a. i Reutte-regionen i Tyrolen utgör invandrarna en andel på åtta procent av den totala befolkningen. Men politiken har även fört med sig invandrarfientlighet. Den aktiva invandrarpolitikens goda sidor har inte ens diskuterats i Finlands landsbygdskommuner, utan under den nuvarande ekonomiska situationen verkar läget vara låst. *En nedkortad version av texten, som skrivits av byaombudet Mia Aitokari på Östra Nylands Byar rf, ingår i kommande nummer (2/2009) av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus.*

DANSKA KOMMUNER I FÖRÄNDRING – FRÅN ”FÖRDELNINGSPOLITIK” TILL ”OMSTÄLLNINGSPOLITIK”

I Danmark har man drivit kommunerna och regionerna i en politisk riktning som handlar om effektivisering av den offentliga sektorn, med målet att skapa största nytta högsta kvalitet i den offentliga servicen för den enskilde individen. Erik Lohmann-Davidsen, ledaren för Center för offentlig kompetensutveckling (COK), förutspår att det traditionella kommunala självstyret i de danska kommunerna är på väg att försvinna till förmån för något annat. Han förutspår också växande krav på det kommunala ledarskapet att leverera begriplighet, sammanhang och meningsfullhet. I Finland kan vi höra nästan samma politiska retorik som i Danmark. Kraven på ekonomisk effektivitet och kvalitet i den offentliga servicen driver även här på de två reformerna KSSR (kommun- och servicestrukturreformen) och ALKU (reformer av den statliga regionala förvaltningen). När de danska reformerna genomfördes, så var den demokratiska förankringen i de nya större kommunerna ingen stor fråga, vilket man nu också kan se i Finland. Kommer de finländska kommunpolitikerna inom några år att stå inför samma utmaning som sina danska kollegor? De danska kommunerna håller på att ställa om sig till en mer nätverksinriktad och mer marknadsanpassad offentlig förvaltningsstruktur. Den här förändringen verkar först och främst sätta sina avtryck på den nivå i samhället som får

ansvaret att koordinera olika gränsöverskridande samhällsfrågor, som t.ex. arbetsmarknads-, närings- eller infrastrukturfrågor. I Danmark har det här ansvaret hamnat på kommunerna till skillnad från Norge där uppdraget ligger på fylkena i Finland på landskapsförbunden, medan Sverige har alla varianter. Men de vanliga demokratiska systemen och institutionerna verkar hänga med. Politikerna får svårt att behålla den lokala förankringen eftersom de ska driva och positionera sig utifrån en ”omställningspolitik”, snarare än utifrån traditionell ”fördelningspolitik”, med följd att priset oftast är ett lägre valdeltagande och ett allmänt lägre intresse från media. Som Per Holmström, chefredaktör för Gränsbrytning, ser det har omställningspolitiken kommit för att stanna. Den kommer inte heller vara en marginell företeelse i framtiden, utan prägla alla samhälls nivåer och ställa krav på det demokratiska styrsystemet så att politiken kan få den legitimitet som behövs. Holmström är benägen att dra samma slutsats som den danska demokratiforskaren Jacob Torfing, då han påstår att det behövs starkare band mellan den representativa demokratin och de nya forum och nätverk som bygger på frivilligt deltagande. *Uppgifterna är från Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (5/2009).*

Se även YLE:s Internytt om kommunsammanslagning i Österbotten under webbadressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=154217>.

RUR@L NEWS – LÄS NYHETSBRIVET FRÅN EUROPEISKA NÄTVERKET FÖR LANDSBYGDSPOLITIK

Innehållet i det andra nyhetsbrevet *RUR@L News* från European Network for Rural Development (ENRD), alltså det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling, är bl.a. följande:

- Att kämpa mot klimatförändringen
- ENRD Contact Point: i detalj
- Föreställa. Skapa. Förnya.
- CAP-hälsocheck är antagen
- Gröna veckan 2009
- Dag för landsbygdsutveckling vid International Agricultural Show
- Evenemang

Det andra numret (Mars 2009) av *RUR@L News – Newsletter for the ENRD* finns under webbadressen http://newsletter.enrd.eu/ruralnews2_en.pdf.

I nyhetsbrevet, som publiceras en gång i månaden och är på engelska, kan man hitta information om landsbygdsutvecklingen i världen. Målet är att vara ett interaktivt verktyg som ger information. Den som vill kan även sända e-post om sina erfarenheter inom landsbygdsutveckling i den egna regionen till e-mailadressen newsletter@enrd.eu.

NYA TYNGDPUNKTER I LANDSBYGDSPOLITIKEN – NYHETSBRIVET LIITERI HAR UTKOMMIT

Det femte landsbygdspolitiska helhetsprogrammet *Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi* som Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) antog i slutet av januari och den redogörelse som ges till statsrådet senare i år, utgör stegmärkena för utvecklingen av landsbygden under de kommande åren. Som ett av de första länderna håller Finland på att införa landsbygdssäkring, *rural proofing*. Beredningen av det nya helhetsprogrammet har fungerat som ett slags repetition för den här verksamheten. I de tidigare landsbygdsprogrammen har man inte i likhet med det nya behandlat arbetsbetingad invandring, gruvindustrin, dämpandet av och anpassningen till klimatförändringen eller säkerhetsfrågor. De ovan nämnda temana har en framträdande roll i det nya programmet och troligtvis även i statsrådets redogörelse. Ett tema som givits högre prioritet, är det föränderliga förhållandet mellan kommuner och byar.

Många kommuner som gått ihop, har ett stadscentrum och ett omfattande landsbygdsområde. Dialogen mellan de här bör vara aktiv, systematisk och effektiv. Man måste arbeta mer fokuserat för att hitta former för samarbete mellan lokala aktörer och kommunala beslutsfattare, så att demokratin fördjupas, samtidigt som det gemensamma utvecklandet kompletteras av privata arbetsinsatser och privat finansiering. Förhållandena mellan den offentliga, privata och tredje sektorn kommer att förändras märkbart genom att den offentliga makten drar sig allt längre tillbaka, företagen har inte alltid tillräckliga marknader och medborgarorganisationerna får större ansvar, vare sig man vill det eller inte. Detta bör också erkännas politiskt och praktiska slutsatser dras, t.ex. det målmedvetna förstärkandet av byaverksamheten och Leader-verksamheten, vilka utgör en del av den lokalisering som är nödvändig för att dämpa globaliseringens negativa effekter. Helhetsprogrammet lyfter vidare fram natur- och landskapstjänster, samt bioenergi som allt viktigare inkomstkällor och som arbetsgivare på landsbygden. Utöver de ovan nämnda temana är det skäl att utöka den internationella verksamheten på landsbygden för att uppnå insikter om nya tillvägagångssätt, samt bygga upp affärsrelationer och nätverk som behövs både för distributionen av såväl varor som information. Förutom det här ämnet, Nya tyngdpunkter i landsbygdspolitiken, tas följande upp i mars månads *Liiteri – Nyheter från en levande landsbygd*:

- Perspektiv på regionutvecklingen genom strategiarbete
- Turisten som hela byns gäst
- Framtidsbilder och knep för landsbygdsboende
- Projektmedel stöder service på landsbygden
- Lokalitet och tydlighet i utvecklingen av landsbygden
- Från idé till verklighet – allt om företagande på landsbygden
- Internationellt samarbete i snöns rike

Nyhetsbrevet (Mars 2009, 01/09) kan läsas på jord- och skogsbruksministeriets hemsida under webbadress http://mmm.multiedition.fi/liiteri/uutiskirje/liiterit/1_2009/se/index.php.

LÄS ÄVEN DETTA

Global manifestation för klimatet – ljuset släcks för en timme på lördag

Den 28 mars klockan 20.30 släcker miljontals människor över hela världen ljuset i en manifestation för klimatet – *Earth Hour*. Genom en enkel handling, att släcka ljuset under en timme, kan du vara med och sända en signal till världens makthavare, att de vid FN:s klimatmöte i Köpenhamn i december skall våga fatta de beslut som krävs för en framtid på jorden. *Uppgifterna är från Världsnaturfonden WWF:s hemsida i Sverige och finns på adress <http://www.wwf.se/v/klimat/earth-hour/1196404-earth-hour-2009-startsida>.*

Fler som distansarbetar från sommarstugan

Finländarna är allt mer benägna att distansarbeta från sommarstugan. Tio procent av de stugägare som har ett jobb som lämpar sig för distansarbete, har jobbat på distans, visar den riksomfattande Stugbarometern som Statistikcentralen har publicerat. Det här är dubbelt fler än för sex år sedan. Ungefär en tredjedel kan även tänka sig att distansjobba från stugan i framtiden. De som distansjobbat det senaste året, gjorde det i medeltal i 23 dagar. Av Finlands knappt en halv miljon stugor beräknas nästan en tredjedel lämpa sig för åretruntboende. Andelen har ökat med flera procentenheter sedan en liknande Barometer gjordes för fem år sedan. År 2008 lade finländarna ner 4,5 miljarder euro på stugboendet. Enligt skärgårdsdelegationens ordförande Mikaela Nylander (Sfp) är stugorna en enorm möjlighet för företagen i skärgården och glesbygden. Stugbarometern, som har utarbetats i samarbete mellan Skärgårdsdelegationen och Statistikcentralen, genomfördes senast för fem år sedan. Barometern baserar sig på en postenkät riktad till 5000 ägare av en fritidsbostad

som genomfördes 2008, samt statistikuppgifter och forskningsrön. *Uppgifterna (från 23.3) är från YLE:s Internytt, <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=154120>, och från arbets- och näringsministeriet, http://www.tem.fi/?89523_m=94619&l=sv&s=2472, samt från Hufvudstadsbladet, <http://www.hbl.fi/text/inrikes/2009/3/23/w25165.php>.*

Landsbygdsföretagaren Seppo Lehtinen rikets tionde byfåne

Seppo Lehtinen, 43, landsbygdsvärd från Vuolenkoski by i Itis, har utsetts till rikets tionde officiella byfåne. Valet offentliggjordes 14.3 i Kajana, där den föregående byfånen Veli-Matti Karppinen hör hemma. Invånarantalet i byn Vuolenkoski är 500, som femfaldigas under sommaren. *Det här arbetet görs inte med pengar, utan av kärlek. Vår by är Itis' Åland. Här finns nästan allt som är nödvändigt för livet*, konstaterar Lehtinen. Det är inte lätt att bli byfåne. Ansökan som sändes in för Lehtinen vägde 5,3 kilo och det slutliga valet, efter förgällring, stod mellan 22 kandidater. *Uppgifterna är från en notis i tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus, som utkommer 17.4. Se även adressen <http://www.ess.fi/?article=229469>.*

SYTY:s grannhjälsprojekt i gång – byar och föreningar bildar grannhjälsgrupper

Suomen Kylätoiminta ry – Byaverksamhet i Finland rf:s (SYTY:s) grannhjälsprojekt *Kylä auttaa ja välittää kriisissä* söker nu byar och föreningar i Egentliga Finland och Lappland som är villiga att grunda grannhjälsgrupper och få beredskap för att möta krislägen. Som tillfällig projektledare fungerar Tauno Linkoranta (Egentliga Finland), medan Outi Marttila arbetar som regionaktivator (Lappland). Inom byagrupperna är det väsentligt att hitta en ansvarig för byn vid särskilda krislägen och som i fortsättningen ansvarar för det praktiska stödarbetets organisering, samt uppdatering av grannhjälsgruppernas kunskaper. Man hoppas även att krisarbetet blir en del av den ordinarie verksamheten, t.ex. i byaplaneringen. Grundtanken är att den bästa kännedomen och vetskapen om invånarnas livssituation och hjälpbehov finns i den egna byn, samt även beredskapen att ge hjälp, bara man har förberett sig i förväg för krislägen. *Mer finns att läsa (på finska) på SYTY:s hemsida under webbadressen <http://www.kylatoiminta.fi/maaseutuplus/body0=3858>.*

Finlandssvenska landsbygdsaktörer på "Tammerfors-träff"

Årets första "Tammerfors-träff" hölls i onsdags (25.3) på hotell Victoria. Under träffen behandlades bakgrunden och innehållet i *Det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet* av Landsbygdspolitikens samarbetsgrupps (YTR:s) generalsekreterare Eero Uusitalo (beskrivning av programmet finns i texten om nyhetsbrevet *Liiteri* här ovan), *Aktuellt från landsbygdsnätverket* av nätverksombudsman Hans Bergström som bl.a. kunde berätta att responsen från deltagarna i det internationella Leader-seminariet i Levi (17-19.3) har varit positiv och att kontakter har knutits mellan Leader-grupper. Över 200 personer deltog, varav 60 deltagare var från Finland. Allt material från seminariet kommer inom kort att finnas på adressen www.maaseutu.fi. Vidare fanns på programmet *Det gränsöverskridande ungdomsprojektet*. Projektet, som genom diskussioner fick sin start vid föregående "Tammerfors-träff" i höstas (13.11.2008), börjar ta form. Möte har hållits och representanter från aktionsgrupperna går nu vidare med planerna. Slutligen fick man ta del av intryck från vistelser utomlands. Byaombudet Mia Aitokari har varit med på en LAG-resa till Österrike (se texten om demografiska utmaningar här ovan), medan Peter Backa redogjorde över sina forskningsintryck i USA (se text om Community Collaborations i senaste veckas Nyhetsbrev (nr 12), www.bya.net). Nästa gång landsbygdsaktörerna samlas blir under hösten. *Mötena i Tammerfors genomförs nu så att Svensk Byaservice och landsbygdsnätverksenheten i Seinäjoki turvis står för arrangemangen. Denna gång höll nätverksenheten i trådarna. De som sammankallas till mötena är representanter från de tvåspråkiga aktionsgrupperna (I*

samma båt – samassa veneessä rf ry, Pomoväst rf, SILMU ry och Aktion Österbotten rf) och de regionala byaorganisationerna (Varsinais-Suomen Kylät ry – Egentliga Finlands Byar rf, Svenska Österbottens Byar rf/Aktion Österbotten, Västnylands Byar rf och Östra Nylands Byar rf), samt Svenska Temagruppen (SveT) inom landsbygdsutveckling, POP (Leader-liknande verksamhet i städerna) och Finlands öar rf – Suomen saaret ry (FÖSS).

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
